

exercentur. — Quod vero spectat ad jejunium et alia austeritatis opera, cum hæc non sint æqualia in omnibus religionibus, et in aliquibus pauca sint, satis erit ea expendere in una religione, quæ in his operibus minus excellat quam reliquæ, quia in ea sufficienter posset impleri tale votum. Semper tamen addo, tunc simul consideranda esse alia opera talis religionis, quæ licet non videantur ad austeritatem pertinere, sunt tamen valde laboriosa, vel meliora secundum charitatem Dei et proximi. Non enim fideliter fieret talis commutatio, si in unaquaque religione solum consideretur id quod non habet austeritatis, orationis, operum misericordiæ, aut defensionis Ecclesiæ, etc., ut ita hæc omnia simul excludantur a commutatione, quia sine singulis illorum posset votum impleri, atque ita commutatio in solis ac nudis tribus votis relinquatur. Hæc, inquam, computatio fraudulenta est, nulla est enim in Ecclesia talis religio, quæ his omnibus operibus simul careat ex vi suæ institutionis. Votum autem licet in communi fiat, in aliqua tamen religione particulari, et prout in re existit, implendum est. Ergo, ut commutatio practice et moraliter fiat, determinanda est proportio ad aliquam religionem particularem, quod arbitrio votentis fieri poterit, etiam ad minimam, in qua posset votum implere. In illa vero computanda sunt omnia, scilicet, austeritas magna, aut parva cum aliis laboribus et operibus pietatis, ut ita servetur æqualitas.

11. *Idem proportionaliter dicendum in commutatione voti religionis particularis.* — Ex quo videtur inferri, quando votum religionis est ad certam religionem definitam, verbi

gratia, D. Dominici, ut recte commutatio fiat, consideranda esse jejunia, et alia exercitia propria talis religionis. Et ita docuit Medina, in sua Instructione, c. 14, § 7. Duo tamen addenda occurrunt. Primum est, quoniam tale votum, juxta decreta vel privilegia Pontificum, impleri posset in alia religione, præsertim Mendicantium, ideo liberum esse votentis quancumque ex illis eligere, ut secundum illam fiat commutatio, quia libere posset in eam ingredi, ibique suum implere votum. Ergo in rigore ad aliquid amplius non tenetur; ergo in illud sufficienter fit commutatio. Secundum est, ex vi talis voti non teneri votentem absolute ad profitendum in illa religione, sed juxta formam juris, si post probationem rationabiliter non displicuerit; et ideo ex vi talis voti non statim sequuntur illa omnia onera ut perpetuo duratura, sed quasi sub conditione prædicta, seu dependenter a probatione; et ideo non oportet materiam commutationis esse æqualem illis omnibus oneribus religionis absolute consideratis, ac si certo futura esset, sed ut futura sub conditione incerta; et ideo licet illorum gravitas consideranda sit (hoc enim negari non potest), tamen etiam est consideranda incertitudo eventus, quantumque minuatur rei æstimatio ex eo quod nondum in se, neque in causa necessaria, sed tantum in spe et causa contingente existit, sicut alibi de votis conditionatis dicebamus; et ibi dicta possunt in præsentem quoad hanc partem cum proportione applicari. Reliqua, quæ de hujus voti commutatione dici poterant, facile ex his et aliis, quæ lib. 6 generatim diximus de votorum commutatione, expediri possunt.

INDEX CAPITUM LIBRI QUINTI

DE INGRESSU RELIGIONIS, AC NOVITIATU.

- CAP. I. *Utrum ad ingressum religionis requiratur ex parte ingredientis aliqua determinata ætas.* ex perfecta scientia et libertate fieri debeat.
- CAP. II. *Quanta sit potestas parentum ad effectum offerendi seu tradendi religioni filium jam rationis usum habentem.* CAP. IX. *Quæ libertas requiratur ad religionis ingressum.*
- CAP. III. *Utrum expediat pueros religionem ingredi, vel in eam admitti.* CAP. X. *A quo, et qua forma receptio facienda sit, ut ingressus sit validus et licitus.*
- CAP. IV. *Quenam personæ inhabiles sint ad religionis ingressum et receptionem.* CAP. XI. *Quos effectus habeat religiosus ingressus.*
- CAP. V. *Utrum propter necessitatem parentum teneatur quis non ingredi religionem.* CAP. XII. *Utrum ante professionem necessarius sit integer probationis seu novitiatus annus.*
- CAP. VI. *Utrum propter filiorum aut fratrum necessitatem teneatur quis non ingredi religionem.* CAP. XIII. *Quando novitiatus incipiat, et an regularem habitum requirat.*
- CAP. VII. *Utrum qui debitis oneratus est, vel obnoxius rationibus reddendis, aut delictorum pœnis, possit licite religionem ingredi.* CAP. XIV. *Quenam sint de substantia seu necessitate probationis vel novitiatus.*
- CAP. VIII. *Utrum ingressus religionis* CAP. XV. *Utrum de substantia novitiatus sit, ut annus sit continuus.*
- CAP. XVI. *Utrum novitius ad observantiam regularem teneatur, et utrum officia, beneficia ac dignitates ecclesiasticas habere possit.*

LIBER QUINTUS

DE INGRESSU RELIGIONIS

AC NOVITIATU.

1. Duplex potest ingressus religionis distinguui: unus, per susceptionem habitus, alius per professionem, et hic posterior est per quem verus religiosus quoad proprium statum, de quo hic agimus, constituitur; tamen, quia ad hunc posteriorem ingressum juxta sacros canones non pervenitur nisi per priorem, et inter eos probationis annus seu novitiatus intercedit, et sæpe valor professionis ex illis duobus pendet, ideo in præsentis libro de primo ingressu ac de novitiatu, in aliis vero sequentibus de professione, et omnibus quæ ad illam pertinent vel consequuntur, dicemus. Prior autem ingressus subdistingui solet: nam quidam est ad educationem, alius ad novitiatum; nos autem de hoc posteriori hic tantum agimus, nam ille tantum proprie est ingressus ad religionem; prior enim potius est præambulum quoddam; quanquam si ingressus ad educationem fiat sub habitu religionis, per modum unius sub alio comprehendere potest, quamvis novitiatus non statim incipiat, ut infra dicam.

2. De hoc ergo ingressu suppono per se actum esse religionis, quatenus via est, seu inchoatio quædam ad illam traditionem, per quam homo se totum divino cultui dedicat, unde non est dubium quin talis actus ex objecto suo honestus sit, et optimus; oportet autem (quod secundo supponendum est) hunc ingressum esse in religione approbata juxta superius dicta de approbatione religionis, quia alias non erit via ad verum statum religionis; hic enim secundum ecclesiasticam traditionem extra religionem approbatam esse non potest. Tertio suppono, ut hic ingressus recte et valide fiat, necessarium esse ut cum debitis circumstantiis, vel ex natura rei, vel ex jure

canonico requisitis, fiat; hoc enim in omni actu studioso cum proportionem necessarium est; hæc autem conditiones requiri possunt vel ex parte personæ ingredientis, vel ex parte recipientis, vel ex parte modi, quæ tria in discursu hujus libri præcipue declaranda sunt.

CAPUT I.

UTRUM AD INGRESSUM RELIGIONIS REQUIRATUR EX PARTE INGREDIENTIS ALIQUA DETERMINATA ETAS.

1. *Referuntur varii errores hæreticorum.* — Tractari potest hæc quæstio, vel præcise stando in jure naturali ac divino, vel in jure positivo et canonico. Priori modo dixerunt aliqui, non licere, vel saltem non expedire aliquem ingredi religionem, nisi matura ætate, et ideo pueros non esse ad religionem admittendos; ita refert D. Thomas, opusc. 17, c. 11, ubi specialiter refert aliquos dixisse illicitum esse pueros ante annos pubertatis ad religionem admittere; Lutherus vero, ut Bellarminus refert, lib. 2 de Monachis, c. 39, dixit homines non esse aptos ad religionem, nisi post septuagesimum vel octogesimum ætatis annum; et similiter posteriores omnes hæretici reprehendunt communem Ecclesiæ consuetudinem admittendi pueros ad religionem, dicuntque contrariam antiquissimæ Ecclesiæ consuetudini, in qua vidua non nisi sexagenaria ad profitendum statum continentiae admittatur, ut intelligi potest ex Gregorio, lib. 3, epist. 11, ubi vetat viduam vel aliam ante sexagesimum ætatis annum, et prius in Concilio Romano, sub Sylvestro, can. 10, ve-

titum fuerat, ne usque ad septuagesimum secundum admitteretur. Nec refert quod ibi non sit sermo de ingressu per solam habitus susceptionem, sed per voti emissionem et acceptionem, quia eo tempore hæc duo non distinguebantur, quod nobis constat. Et quamvis distinguerentur, non est verisimile ultra annum, vel duos, vel paucos annos inter utrumque ingressum postulatum fuisse. Ex quo etiam fit ut primus etiam ingressus non nisi in senili ætate fieret, propter quod absolute videtur dixisse Paulus, 1 ad Timoth. 5: *Adolescentiores viduas evita; et infra: Volo juniores nubere, et matres familias esse.* Et in his ultimis verbis maxime fundant hæretici errorem suum; putant enim, quando homo est aptus ad generationem, nec sine periculo suo, nec sine injuria et detrimento humanæ speciei, posse perpetuam continentiam profiteri. Nam hinc optime sequitur non posse durante illa ætate assumere statum in quo fit talis professio, vel illum cum tali intentione per ingressum inchoare. Sed fundamentum hujus erroris inferius refutandum est. Alii vero auctores, quos D. Th. refert, solum in hoc videntur fundati, quod res tam ardua et perpetua non debet sine magno judicio inchoari, maxime cum semel inchoata per susceptionem habitus non possit sine magno dedecore et infamia omitti, propter quam vitandam solent multi in religione perseverare, etiamsi maxime illis displiceat, quod postea in magnum animarum detrimentum cedere solet.

2. *Resolutio vera: in quacumque ætate licet ingressus religionis, neque ullo jure prohibetur.* — Nihilominus dicendum primo est, nullo jure prohibitum esse in quacumque ætate religionem ingredi, vel in ea admitti, si alioquin debitus ordo et modus servetur. Hæc assertio est certissima. Ad quam explicandam tres possumus ætates distinguere, scilicet, ætatem adultam, post annos pubertatis; vel ætatem etiam adultam infra annos pubertatis, quæ dici solet doli capax, quatenus in ea est usus rationis ad peccandum mortaliter sufficiens, et consequenter etiam ad votendum, juxta dicta in principio materiæ de voto. Tertia ætas est infantia, scilicet, ante rationis usum.

3. *Non prohibetur religionis ingressus jure naturali.* — De prima ergo ætate est evidens proposita veritas, stando in mero jure naturali, quia offerre se libere ad perpetuum Dei cultum, per se loquendo, in omni ætate licitum est; sed hoc fit suo modo, id est, inchoa-

tive per illum ingressum; ergo ex natura rei nihil est quod illum prohibeat. Item, nullum est naturale principium ex quo colligi possit ad hunc specialem actum requiri determinatum tempus ætatis, nec est major ratio in uno quam in alio post capacitatem libertatis. Quapropter hæc ratio non solum probat de prima, sed etiam de secunda ætate, nam stando in solo jure naturali, non est distinctio inter has ætates pubertatis, vel impuberem, sed jure humano prudenti arbitrio facta est secundum ea, quæ frequentius accidunt; neque enim omnes homines in eodem tempore ætatis ad eandem perfectionem in discretione mentis, et usu rationis perveniunt. Unde et pro diversitate temporum et actionum solent termini harum ætatum variari, ut supra agentes de simplicibus votis filiorum familias tetigimus, et ex sequentibus magis constabit.

4. *Neque jure naturali, aut divino positivo.* — Igitur ex vi solius juris naturalis nulla est præscripta ætas, in qua non sit licita religiosi habitus voluntaria susceptio, sed ea tantum requiritur ætas, quæ ad perfectam deliberationem sufficiat, non tam ut actio illa sit licita, quam ut humana sit. Et quoad hanc partem idem per se evidens est stando in jure divino positivo, quia nullam de hac re habemus legem a Christo latam, qua prohibeat hunc egregium actum a fidelibus fieri ante certam ætatem. Ubi enim est talis lex scripta in divinis litteris, aut qua traditione Pontificum, Conciliorum, aut Patrum ostendi potest? Quin potius, si ad verba et exempla Christi attendamus, intelligemus contrarium esse multo magis consentaneum intentioni ejus; nam indifferenter vocat omnes ad perfectionem, et sine ulla mora vult omnes sequi statim vocationem ejus, ut videre licet Matth. 19, et Luc. 18, et alia infra expendemus.

5. De jure autem ecclesiastico, existimare aliquis potest nunc esse ad hunc ingressum præscriptum decimum quintum ætatis annum a Concilio Tridentino, ante illud vero ob similem proportionem præfixum fuisse decimum tertium. Nam in d. Concilio, sess. 25, c. 15, de Regul., statuitur ut ante decimum sextum annum ætatis expletum nemo possit ad professionem admitti; cap. vero 16, præcipit ut, finito tempore novitiatus, superiores, novitios quos habiles invenerint, ad profitendum admittant, aut e monasterio ejiciant (a qua generali lege statim excipit nostram religionem Societatis Jesu, quam nos etiam in hac parte hujus tractatus exceptam intelligi volumus,

quoad ea quæ præter jus commune ibi specialia sunt, quæ infra suo loco tractantur). Videtur ergo Concilium supponere, ingressum et receptionem ad habitum religionis, per quem novitiatus inchoatur, debere fieri decimo quinto anno ætatis jam expleto; nam si finito anno probationis statim sine mora ex præcepto Concilii professio facienda est, et illa non est valida, nisi fiat post expletum decimum sextum ætatis annum, necesse est, ut receptio solum ante unum annum fiat, atque adeo post expletum decimum quintum annum ætatis.

6. *Nec tandem jure ecclesiastico prohibetur.*

— Nihilominus etiam est certum neque ecclesiastico jure esse in hoc aliquam determinationem factam; in quo nobiscum sentiunt Sancius, in Decal., lib. 4, c. 18, n. 32; Emmanuel Rod., tom. 3 Quæst. regular., q. 15, art. 2; et Miranda, in Manuali præl., tom. 1, q. 22, art. 3. Et de antiquo quidem jure est hoc manifestum ex toto titulo de Regul., ut in sequenti puncto in particulari expendemus. De Concilio autem Tridentino constat, quia cum c. 15 tempus professionis expresse defigat, de receptione ad habitum, neque ibi, neque alibi, quidquam simile statuit. Debuisset autem expresse id præcipere ac declarare, cum res esset gravis et præter jus commune, et limitans aliquo modo naturalem libertatem. Nec conjectura facta est alicujus momenti, tum quia c. 16 non sine causa dixit: *Quos habiles invenit*; qui autem decimum sextum annum ætatis non explevit, licet per unum vel plures annos in religione vixerit, nondum invenitur habilis ad professionem, et ideo præceptum illud non obligat; tum etiam quia, licet aliquis per plures annos in religione fuerit, non censetur omnino explevisse annum probationis, donec decimum sextum ætatis annum impleat; hoc enim sine dubio voluit consequenter Concilium.

7. *Licet est ingressus religionis habenti usum rationis, etiam ante annos pubertatis.* — *Prima limitatio.* — Igitur non solum post annos pubertatis, sed etiam ante illos, licitum est habenti usum rationis ingredi religionem, si velit. Duas vero limitationes hic adhibere necesse est, propter quas dixi supra: *Si debito modo et ordine fiat.* Prima est antiqua, eamque significavit D. Thomas 2. 2, q. 189, art. 5, cum dixit pueros posse recipi in religione ante pubertatis annos cum voluntate parentum, quod negative interpretandum censeo, id est, parentibus non contradicentibus, nam ibi D.

Thomas hunc ingressum cum voto simplici æquiparat; dicit autem ibi, in solutione ad 4, non peccare impuberem vovendo aliquid sine licentia parentis, quia semper intelligitur obligari quantum in se est, quia durante illa ætate semper potest parens filii votum irritare, si voluerit. Ita ergo non peccat filius impubes ingrediendo religionem sine licentia parentis, paratus eam relinquere si parens ipsum revocaverit intra illam ætatem, quia per hoc neque transgreditur aliquod præceptum paternum, neque injuriam aliquam parenti facit. Quod autem pater jus habeat revocandi filium pro illa ætate, constat ex potestate quam habet ad irritanda vota filiorum; est enim eadem utriusque ratio, scilicet, quia voluntas filii pro ea ætate est imperfecta, ideoque in omnibus actionibus et obligationibus suis, ut firmæ et stabiles sint, pendent a voluntate parentis, juxta canonicum jus. Quod colligitur ex cap. 2, de Regul., dicente: *Si quis ante annos legitimos tonsus est, si parentes ipsius infra annum non reclamaverint, in clericatu permaneat*; ubi tonsus esse idem significat, quod ad religionis habitum recipi, ut glossa et interpretes exponunt, juxta modum loquendi antiquorum canonum, ut videre licet 20, q. 1, per totam, quem etiam D. Thomas usurpavit supra, ad 1. Unde cum postea dicitur, *in clericatu, etc.*, late sumitur pro toto statu ecclesiastico, ut regulares personas comprehendit; et eodem sensu exposuit ibi glossa, *clericus factus, id est, monachus.* Atque ita ex eo textu utrumque, quod diximus, colligitur, et filium posse ingredi sine consensu parentis, dummodo non contradicat, et patrem habere jus revocandi illum, et utrumque etiam expresse habetur in Concilio Toletano X, cap. 6, et in Concilio Tribur., c. 24, et habetur in cap. 1 et 2, 20, q. 2, ubi pro viris decimus quartus annus, pro feminis vero duodecimus designatur; quod jus quantum ad hanc partem integrum manet, nam, licet quoad valorem professionis hoc jus antiquum mutatum sit a Concilio Tridentino, non vero quoad alios effectus, ut in simili supra diximus, tractando de irritatione votorum simplicium.

8. *Intra annum pater potest revocare filium impuberem a religione, si non consensit tacite vel expresse illius ingressui.* — Est autem in illis textibus consideranda differentia quædam, nam in c. 2 de Regul., et in c. 2, 20, q. 2, conceditur parentibus annus ad reclamandum, ita ut si post annum et diem non reclamaverint, jam non possint irritare fac-

tum, ante elapsam autem illud tempus semper possunt. At vero in c. 1, 20, q. 2, absolute conceditur parentibus, ut usque ad decimum quartum annum, et non ultra, habeant hanc facultatem; hoc autem est valde diversum a priori: nam fieri potest ut ante elapsam annum filius decimum quartum annum impleat, et tunc jam non poterit revocari a patre; et e contrario fieri potest ut post expletum annum ingressus nondum puer attigerit decimum quintum ætatis annum, et tunc adhuc poterit revocari a patre. Respondeo priorem partem esse veram, si filius, postquam pervenit ad annos pubertatis, suum factum ratum habeat, et resistat parentum revocationi, quia tunc perinde est ac si denuo ingrederetur, et ideo hoc non repugnat prioribus juribus, quia loquuntur de anno juxta subjectam materiam, id est, qui locum habeat juxta ætatem impuberem. Unde aliud membrum falsum est, nam si pater per annum integrum taceat, non poterit amplius revocare filium, etiamsi adhuc impubes sit: quia interpretantur jura patrem sufficienter consensisse, et quasi obtulisse filium religioni, et ideo jam non posse illum revocare, ipso renuente. Neque hoc repugnat alteri decreto, tum quia ibidem dicitur patrem non posse revocare filium impuberem a religione, si ex illius consensu habitum suscepit; tum etiam quia ibi non dicitur affirmative ac simpliciter, ut pater possit revocare filium usque ad decimum quartum annum, sed negative, ut non possit amplius quam ad decimum quartum. Et hoc est simpliciter, et sine exceptione verum; illud vero prius non nisi cum illo addito, nisi antea ipsi consenserint, vel expresse, vel tacite, secundum jus. Quin potius in illo cap. 1, ad hunc interpretativum consensum non videtur annus nec tempus ullum concedi, quia nisi mox contradixerint, jus revocandi denegatur, et ideo glossa ibi laborat in explicanda illa particula *mox*; sed fortasse tunc illa erat institutio, quam vox illa in rigore præ se fert; nunc autem standum est posteriori juri. Dubitat autem glossa, in d. cap. 2, quomodo ille annus computandus sit, et a quo tempore. Dico tamen breviter, quod a tempore scientiæ, et ita ut ex tunc computetur tempus anni, et seclusis impedimentis, tam in foro conscientiæ, quam in externo, si sufficienter probetur. Ita docent communiter Doctores, Palud., in 4, distinct. 38, q. 4, art. 2, n. 25; D. Antonin., tit. 11, cap. 2, § 6; Sylvest., verb. *Religio*, 2, q. 11; et communiter Summistæ.

9. *Secunda limitatio.* — Altera limitatio, quæ ad puberes spectat, nova est ex ordinatione Concilii Tridentini, sess. 25, c. 17, ubi sic ait: *Sancta synodus statuit, atque decernit, ut si puella, quæ statum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non antequam suscipiat, nec postea ipsa vel alia professionem emitat, quam exploraverit Episcopus, etc.* Ex quibus verbis imprimis constat, quod supra dicebam, posse religionis habitum suscipi ante decimum quintum, et ante duodecimum ætatis annum, atque adeo quoad hanc partem nullum esse a Concilio præfixum terminum ætatis. Constat denique quoad viros nullam omnino limitationem positam in hoc fuisse a Concilio, quia ibi tantum de feminis loquitur, et alibi nunquam de viris quidquam dixit; unde illa est veluti exceptio, quæ firmat regulam. Et eadem ratione constat Concilium nihil quoad hanc partem limitasse in feminis ante annum pubertatis, quia expresse dixit: *Si puella major duodecim annis sit*; illam ergo diligentiam in minoribus noluit esse necessariam, ut recte etiam adnotarunt Michael Medin., de Sacrorum hominum continent., lib. 4, contr. 9, cap. 4; et Sanc., lib. 4, Decalog., cap. 18, num. 33. Et fortasse ratio fuit, quia ante illam ætatem non censetur regi propria voluntate, sed parentum, quorum juri noluit Concilium quidpiam derogare, cum de illis nec præsumi possit sinistra intentio contra bonum filii, nec timeri seductio aut deceptio, regulariter loquendo. Post pubertatem autem jam censetur puer vel puella gubernari proprio arbitrio, in his quæ ad salutem animæ spectant; et quia hoc arbitrium in tenera ætate facile potest vel seduci, vel induci, ideo voluit Concilium diligentiam illam ab Episcopo præmitti. Cur autem illud in feminis, et non in viris statuerit, ratio fuisse videtur, quia, regulariter loquendo, femine, præcipue virgines, et quæ nondum statum susceperunt, minorem habent libertatem, minoremque rerum experientiam, quam viri, et majorem subjectionem ad parentes vel tutores, et ideo facilius possunt ignorantia, aut timore, vel reverentia duci. Denique ponderandum est, Concilium ibi nullum addidisse verbum irritans factum, sed solum præcipere ut illa diligentia præmittatur; quapropter si omittatur, non ideo receptio erit nulla, aut insufficientis ad professionem postea suo tempore emittendam; non careret tamen culpa illa omissio, nam illa Concilii verba, *statuit, et decernit*, vim præcepti sufficienter declarant.

10. *Ingressus religionis etiam licet ante usum rationis, dummodo parentes positive consentiant in filii ingressu.* — Superest dicendum de tertia ætate infantia ante usum rationis, in qua non habet locum bonitas vel malitia ex parte ipsius pueri, si religioso habitu induatur. Solum ergo esse potest ex parte recipientium, vel ex parte offerentium puerum ad religionem; et in his etiam certa est assertio posita, scilicet, religioni, seu prælatis ejus illicitum non esse hos pueros ad religionis habitum admittere, si a parentibus offerantur; hæc enim conditio necessaria est ut licite possit fieri receptio ex parte religionis, ut omnia jura supponunt, cap. 1, 20, q. 2, et ibidem, cap. 4: *Oportet (dicitur) infantem cum voluntate et consensu parentum, imo ab ipsis parentibus oblatos sub plurimorum testimonium suscipi.* Quæ verba licet ibi citentur ex quadam Synodo, sunt Basili, in Reg. fus. disp., cap. 15, et ideo non habent vim legis positivæ, nec verbum illud *oportet*, necessitatem in rigore significat; tamen, juxta subjectam materiam, revera significat necessitatem ut actus recte fiat. Ratio est, quia infans parentis voluntate regitur, et hoc est intrinsicum et naturale jus parentis; ergo injuria illi fit, si absque suo consensu a religione recipiatur, vel potius surripiatur. Confirmatur, nam hujusmodi filius infidelis non potest juste baptizari sine consensu parentis; ergo nec filius fidelis potest subtrahi a cura parentum, ut in religione recipiatur, sine ipsorum consensu.

11. Dices: videtur sufficere ut parens non contradicat, nam etiam filius impubes habens usum rationis est sub cura parentis, ita ut contra ejus voluntatem non possit de se disponere, et nihilominus recipi potest in religione sine licentia parentis, dummodo non contradixerit; ergo idem dici poterit de eodem filio, etiam ante usum rationis. Respondet negando consequentiam, quia nullus potest recipi in religione sine consensu ejus, vel alterius, qui tanquam ejus reputetur; ille autem, qui jam pervenit ad usum rationis, potest jam præstare suum consensum, et licite illum præstat sine licentia parentis cum præparatione ad obediendum illi, si contradixerit, et ideo licite etiam recipi potest, quia tunc nec ipsi filio, nec parenti fit injuria. Ante usum vero rationis non habet filius propriam voluntatem qua consentiat, sed solius parentis; et ideo tam illi fieret injuria, si absque ullo consensu reciperetur, quam parenti, quia

privaretur re omnino sua, et a sola sua voluntate dependendo, suo non requisito consensu. Adde semper præsumi dominium rationabiliter involuntarium, quando privatur re sua sine suo consensu, et absque superioris potestate, et ideo respectu infantis semper parentem præsumi positive involuntarium, non vero respectu filii, qui jam potest suo arbitrio uti, cum ille jam possit per se consentire.

12. *Parentes licite possunt offerre religioni filios educandos, ut postea perseverent.* — Quod autem hoc liceat, supposito parentis consensu, ex juribus statim citandis certissimum est. Nam, si patri licet offerre religioni filium infantem, antequam ratione uti valeat, cur non licebit religioni illum acceptare? Neque enim parenti facit injuriam, cum ipse consentiat, nec filio, cum voluntatem non habeat per quam repugnare possit, et alioquin beneficium tale sit, ut ad maximum ejus bonum ordinetur. Et ob easdem causas non fit injuria religioni, cum et ipsa consentiat, et ad illius augmentum, et ad majus Dei obsequium totum id ordinetur. Solum superest ut probemus, parentibus licitum esse filios suos religioni offerre educandos, ita ut, quantum in ipsis est, in ea perpetuo perseverent. Hoc autem manifeste supponitur in decretis citatis, 20, quæst. 2, per totam, et ideo sumitur ex 20, q. 1, præsertim cap. 2, 3 et 4, et in cap. *Quamprimum*, et cap. *Illud*; item ex cap. 2 de Regul., ubi cum Innocentio id docet Panorm., n. 6. Ratio autem est, quia parens habet jus et dominium in filium suum; ergo potest de illo disponere in omnem usum, qui injustitiam, vel aliam turpitudinem non contineat; ergo multo magis in eum usum qui ad majorem Dei cultum, et ad majus ipsius filii bonum ordinatur; hujusmodi autem est hæc oblatio per se, et ex vi objecti, quidquid sit de intentione offerentis, et aliis, quæ sunt per accidens. Denique hæc oblatio per se et natura sua mala non est, ut ostendit ratio facta; neque est prohibita jure divino positivo, quia nullibi de jure constare potest; nec ecclesiastico, nam hoc potius expresse approbat talem actum, ut citatum est.

13. *Hæc oblatio operatur tria.* — Interrogabit autem aliquis, quidnam operetur hæc oblatio a parentibus facta filii alicui religioni. Quidam enim existimarunt per illam ita tradi religioni, ut non solum a patre revocari non possit, verum etiam nec ab ipso filio ad annos etiam pubertatis perveniente; cui sententiæ nonnulla antiqua decreta favere videntur.

CAPUT II.

QUANTA SIT POTESTAS PARENTUM AD EFFECTUM OFFERENDI SEU TRADENDI RELIGIONI FILIUM JAM RATIONIS USUM HABENTEM.

1. *Filius post annos pubertatis non potest cogi a parentibus ad ingressum religionis sine propria voluntate.* — Hæc quæstio non habet difficultatem, si filius ipse consentiat in sui oblatione, quia tunc non tantum offertur a patre, sed etiam ipse se offert; unde non est cur hæc oblatio non sit licita. Dubium ergo est an hoc liceat non expectata, vel etiam repugnante ejusdem filii voluntate. In quo distinguendum est de filio ante vel post annos pubertatis, nam ante expletam pubertatem potest, postea non potest. De hac posteriori parte nulla dubitatio est, nam filius postquam pervenit ad pubertatis annos, est omnino sui juris, in his quæ pertinent ad salutem animæ suæ; et ideo sine sua voluntate cogi non potest ad religionis habitum assumendum. Atque hoc plane supponit Concilium Tridentinum, d. cap. 17, sess. 25, quando statuit ut femina post duodecimum annum in monasteriis non recipiantur, donec prius ab Episcopo examinentur, an voluntarie id faciant, ut supra vidimus. Censet ergo necessariam esse illarum voluntatem, et consequenter non posse licite cogi etiam a parentibus ad talem ingressum.

2. *Aliqui negant posse licite parentes offerre filium religioni ante annos pubertatis, non expectata, vel etiam repugnante filii voluntate.* — De altera vero parte est major difficultas. Nam Panorm., in d. cap. 2, de Regul., num. 9, negat esse licitum. Probat primo, quia sacrificium involuntarium Deo non est placitum, hilarem enim datorem diligit Deus. Unde Ambrosius, lib. 1 de Jacob. et vit. beat., cap. tertio: *Voluntarium sibi militem legit Christus*, et refertur cap. *Non est*, 15, quæst. prima. Secundo, quia filius impubes sic invitus oblatum a patre potest licite exire, cum primum potuerit et voluerit; ergo non potest licite cogi ad illum ingressum, quia non potest dari bellum justum ex utraque parte. Prima vero consequentia clara est, quia si filius non tenetur permanere, neque ingredi tenetur; ergo habet jus resistendi, ne ingredi cogatur. Antecedens autem probatur ex Innocentio, in d. cap. 2, et gloss. 20, quæst. 1, in principio, hoc expresse dicentibus; et in

Nobis tamen falsa videtur et incredibilis, quia naturali rationi et divino juri multum repugnat; quia vero attingit materiam de professione religiosa, in proprio libro illam tractabimus. Communis ergo responsio est, oblationem hanc tria operari. Unum est, ut talis filius familias licite possit a religione recipi ac retineri, et hoc est quod ad præsentem quæstionem præcipue spectat, quodque ex dictis sufficienter probatur. Secundum est, ut pater non possit amplius uti patria potestate ad revocandum filium, quia jam cessit juri suo, et quantum in se est, donationem filii religioni fecit, quam ipsa acceptavit. Tertium est, ut neque ipse filius sua voluntate egredi possit ante annos pubertatis, quia in illa ætate non tam sua, quam patris voluntate regendus est: pater autem voluntatem suam in religionem transtulit, et ideo sine religionis consensu exire non potest intra illam ætatem, quamvis ab ipsa religione possit expelli, etiam ante pubertatem, si ita sibi expedire censuerit, quia pro nullo tempore se obligavit ad retinendum illum, quod notandum est. Atque hæc sumuntur ex citatis decretis, 20, q. 2, et cap. 2 de Regular.; et Innocent., Panorm., et aliis interpretibus ibi, qui ex eisdem juribus declarant, non solum expressam, sed etiam tacitam oblationem ad hoc sufficere, juxta superius dicta de impuberibus ratione utentibus. Existimo tamen tacitum parentis consensum per dissimulationem unius anni tunc non habere vim oblationis, quantum ad illum effectum, quando ipse expresse protestatur se nolle donare, aut cedere juri suo, sed tantum permittere ut pro tunc ibi filius permaneat, nam tunc contra voluntatem expresse declaratam non videtur habere locum præsumptio.

14. Alia vero hic superest difficultas, an hæc oblatio licita sit et valida, si eo animo fiat, ut sit perpetua donatio irrevocabilis, etiam per voluntatem filii, cum ad adultam ætatem pervenit. Sed quia hoc spectat ad materiam de professione, ideo melius tradetur in libro sequenti; nunc enim solum agimus de ingressu seu receptione ad religionem, ex quibus perpetuum vinculum non nascitur, donec debito tempore et modo voluntaria professio fiat.